

τουργική βιομηχανία που χρησιμοποιούσε εξαιρετικής ποιότητας ντόπιες πρώτες ύλες ανάμεσα στις οποίες ξεχώριζαν το ζαμβάκι, το μετάξι, το μαλλί, το ριζάρι, η σόδα κ.ά.

Η οικονομία του νησιού είχε βασικά τα ίδια χαρακτηριστικά και κατά τον 19ο αιώνα, κατά τη διάρκεια του οποίου ήταν κατ'εξοχή χώρα γεωργική και αραιοκατοικημένη. Η ετήσια αύξηση του πληθυσμού δεν ήταν μεγάλη, έτσι που σ' ένα άτομο αναλογούσαν πέντε στρέμματα καλλιεργήσιμης γης. Στην καλλιέργεια της γης χρησιμοποιούνταν πρωτόγονα μέσα, κυρίως το ζευγάρι και το σύστημα της αγρανάπαυσης. Ο γεωργικός μηχανικός εξοπλισμός και άλλα μέσα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την απλοποίηση της εργασίας και την αύξηση της παραγωγής, ήταν εντελώς άγνωστα. Τα κυριότερα επαγγέλματα ασκούσαν οι Έλληνες, ενώ οι Τούρκοι ασχολούνταν κυρίως με τη γεωργία και την υφαντουργία. Η βιομηχανία στην Κύπρο ήταν ασήμαντη. Όμως ορισμένοι κλάδοι της βιοτεχνίας και οικοτεχνίας, ιδιαίτερα η υφαντουργία, ήταν αρκετά αναπτυσσόμενοι.

Η συγκοινωνία ήταν καθυστερημένη. Μέχρι το τέλος της Τουρκοκρατίας, δηλαδή το 1878, στην Κύπρο είχε κατασκευαστεί ένας μόνο δρόμος, εκείνος που

ένωνε τη Λευκωσία με τη Λάρνακα. Η σοβαρή έλλειψη οδικού δικτύου καθιστούσε τη μεταφορά εμπορευμάτων δύσκολη και δαπανηρή ακόμη και στην περίπτωση χρήσης ζώων. Γι' αυτό και τα διάφορα τοπικά προϊόντα εξαγόταν απ' ευθείας από τα πλησιέστερα λιμάνια, που και αυτά υστερούσαν σε σχέση με άλλα ξένα. Το σημαντικότερο λιμάνι του νησιού μέχρι το τέλος της Τουρκοκρατίας ήταν η Λάρνακα στην οποία είχαν και την έδρα τους τα ξένα προξενεία. Δεύτερο σημαντικό λιμάνι ήταν εκείνο της Λεμεσού, ενώ η χωρητικότητα του λιμανιού της Αμμοχώστου μέχρι το τέλος της Τουρκοκρατίας ήταν αρκετά περιορισμένη. Πολύ μικρά ήταν επίσης τα λιμάνια της Πάφου και της Κερύνειας. Παρόλο που η Κύπρος δεν διέθετε δικό της εμπορικό στόλο, εντούτης είχε συχνές και αξιόλογες εμπορικές επαφές με πολλά λιμάνια της γύρω περιοχής χάρις στις συχνές επισκέψεις που πραγματοποιούσαν στα κυπριακά λιμάνια διάφορα ξένα πλοία. Το 1862 στα κυπριακά λιμάνια κατέπλευσαν συνολικά 727 πλοία συνολικής χωρητικότητας 100,400 τόννων. Τα πλοία αυτά που ήταν κυρίως αυστριακά, τουρκικά, ελληνικά και γαλλικά, συνέδεσαν το νησί με την Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη, τη Ρόδο, τη Συρία και την Αίγυπτο.

Δρ. ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ

Στους Αγνοούμενους 12/1/83
(Εδημοσιεύθη στον Φιλελεύθερο
την 13/2/83)

*Μέσ' σε μπουντρούμια σκοτεινά,
γονιόί μας και αδέρφια,
πίσ' απο σίδερα βαρειά
και με δεμένα χέρια,
ζούνε μια άθλια ζωή,
ζούνε και περιμένουν,
που θα φωνάξη, «Λευτεριά»,
κι' Άγιου Αγγέλου χέρι,
ν' ανοίξη όλα τα κελιά
να βγουν αγνοοιμένοι*

Ανδρέα Αν. Παναγίδη